

Тисменицька районна державна адміністрація
Тисменицька районна рада
Тисменицька міська рада
Івано-Франківська обласна організація
Національної спілки краєзнавців України
Державний вищий навчальний заклад
«Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника»

Тисмениця

в минулому та сучасному:
історія, економіка і культура

Матеріали наукової краєзнавчої конференції,
присвяченої 950-річчю заснування м. Тисмениці

18 травня 2012 року

Івано-Франківськ – Тисмениця

ІВАНО-ФРАНКІВСЬК
«ПІДЛЯ-НВ»
2012

УДК 94+908(477.86):008

ББК 63.3(4Укр)

Т 44

Тисмениця в минулому та сучасному: історія, економіка і культура:
Матеріали наукової краєзнавчої конференції, присвяченої 950-річчю заснування м. Тисмениці. 18 травня 2012 р. / Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2012. – 256 с., іл.

У збірнику матеріалів наукової краєзнавчої конференції «Тисмениця в минулому та сучасному: історія, економіка і культура», присвяченої 950-річчю заснування м. Тисмениці, яка відбулася 18 травня 2012 року, вміщено доповіді і повідомлення учасників конференції, які стосуються проблем археології та історії, суспільного і духовного життя, ролі та місця особистостей, чие життя було пов'язано з Тисменицею.

Наукові редактори:
Андрій Зіновійович Королько,
Михайло Васильович Бігусяк
Упорядник Інна Арабчук

Світлини Тараса Дутки та авторів статей

Світлини на обкладинці та на 6 стр. Івана Постолювського

ISBN 978-966-668-296-6

Тисмениця належить до літописних міст України. Її називають «молодшою сестрою» древнього Галича, оскільки за Іпатіївським літописом вона згадується в **1144 році**. Саме в цей час, сказано в давньому писанні, відбувся виїзд князя Володимира з Галича до Тисмениці на лови. Ця згадка і вважалася довгий час датою заснування міста, і навіть урочисто було відзначено в **1994 році 850-річчя** Тисмениці. Однак пізніше дослідники історії Тисмениці Ігор Андрухів та Степан Гаврилюк (на жаль, обидва вже покійні) відшукали «Шематизми Львівської вірмено-католицької архієпархії», де згадується про прибуття перших вірменських поселенців на Русь, зокрема до Тисмениці в **1062 році**. Ці документи «визначаються достовірним історичним джерелом», і тому, на думку дослідників, першою письмовою згадкою про Тисменицю слід вважати все ж таки **1062-й, а не 1144 рік, як це було досі**.

На основі таких ґрунтовних документів Верховна Рада України 22 березня цього року ухвалила постанову про відзначення 950-річчя Тисмениці на державному рівні. Відповідну постанову ухвалив і Кабінет Міністрів, передбачивши виділити кошти для підготовки міста до ювілею.

18 травня 2012 року в Тисмениці відбулася наукова краєзнавча конференція: «**Тисмениця в минулому та сучасному: історія, економіка і культура**». В її роботі взяли участь науковці вищів Прикарпаття. Найбільшу делегацію було представлено викладачами Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, також активно виступали на секційних засіданнях краєзнавці Тисменищини. Конференцію поблагословили: уродженець Тисмениці митрополит Галицький УАПЦ Андрій (Абрамчук), митрополит Івано-Франківський УГКЦ, мешканець Тисмениці Володимир Війтишин та єпископ-емерит УГКЦ Софрон Мудрий. З вітальним словом до учасників зібрання звернулися голова Тисменицької РДА Ігор Овчар та міський голова Тисмениці Богдан Дарчин.

У цьому збірнику ми публікуємо доповіді й повідомлення учасників конференції, які стосуються проблем археології та історії, суспільного й духовного життя, ролі й місця особистостей, чие життя було пов'язано з Тисменицею.

Михайло Бігусяк,
кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови
Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника

Ігор Райківський

УРОДЖЕНЕЦЬ ТИСМЕНИЦІ КОСТЬ ЛЕВИЦЬКИЙ – ВИДАТНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ДІЯЧ

У цій статті автор висвітлює життєвий шлях і діяльність видатного українського діяча Костя Левицького, що був уродженцем Тисмениці, провів умісті перші роки життя, навчався в місцевій школі. К. Левицький увійшов в історію як напрочуд багатогранна особистість, зайняв провідні позиції в західноукраїнському національному русі кінця ХІХ – перших десятиліть ХХ ст. За фахом адвокат, він на схилі віку написав ряд ґрунтовних науково-публіцистичних праць з історії українського національно-визвольного руху, що не втратили свого значення до сьогодні.

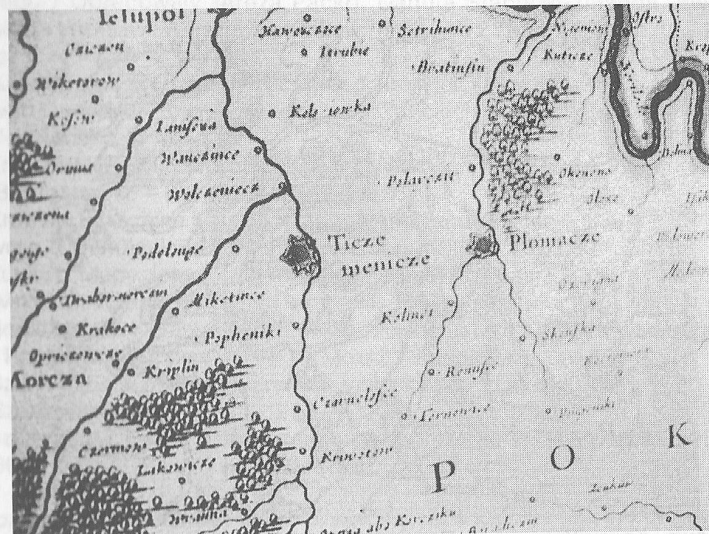
Ключові слова: Кость Левицький, націонал-демократія, лідер, партія, діяч, національний рух.

Серед уродженців Тисмениці особливу роль в історії України відіграв Кость Левицький, чия багатогранна діяльність мала загальноукраїнський характер. Свідченням цього є, зокрема, той факт, що в незалежній Україні (з відомих причин цього не можна було робити раніше) пам'ять К. Левицького вшановують на державному та регіональному рівнях. Так, його іменем названо вулиці в ряді міст нашого краю – рідній Тисмениці, Львові, Івано-Франківську та ін. До 150-ліття від дня народження К. Левицького в 2009 р. Національний банк України випустив ювілейну монету (2 грн., тираж – 35 тис.), у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника відбулася регіональна наукова конференція («Кость Левицький в українському національно-визвольному русі кінця ХІХ – першої половини ХХ століть» [16]. Показово, що життєписові К. Левицького було присвячено окреме питання на Всеукраїнській учнівській олімпіаді з історії, яку проводили на базі Прикарпатського університету в 2012 р. Життя і діяльність К. Левицького стали предметом вивчення в ряді наукових праць сучасних істориків [1; 2; 3; 4; 6 та ін.].

Вагомий внесок у справу дослідження і популяризації постаті цього видатного сина тисменицької землі зробив наш земляк професор Ігор Андрухів. «Не було серед українського громадянства Галичини, – писав він, –

Уривок карти «Опис Польщі і Литви автора Вацлава Гродецького і коректора Андрія Пограбки пілзненського» (Антверпен, 1602 р.), де позначена Тисмениця.
З книги: Вавричин М. Україна на стародавніх картах. – Кінець ХV – першої половина ХVІІІ ст. / М. Вавричин, Я. Дашкевич, У. Кришталович. – К.: ДНВП «Картографія», 2004. – 208 с. – С. 102–103.

Уривок мапи «Частина України, що по-народному називається Покуттям ...» Г. Боплана (Амстердам, 1670 р.), де знаходиться м. Тисмениця.
З книги: Вавричин М. Україна на стародавніх картах. Середина ХVІІ – друга половина ХVІІІ ст. / М. Вавричин, Я. Дашкевич, У. Кришталович. – К.: ДНВП «Картографія», 2009. – 224 с. – С. 44–45.

ні одного почину в політичному, економічному чи освітньо-культурному житті, в якому не брав участі, часто провідної, Кость Левицький. [...] Це ціла епоха у національному відродженні української нації» [3, с. 4, 5]. Хотілося б детальніше зупинитися на діяльності К. Левицького, без якої просто неможливо уявити новітню історію Галичини. І. Франко, його сучасник, був змушений визнати, що «д-р Кость Левицький – визначний правник, який швидко зробився головною активною силою в “Просвіті” та в політичній організації народовців...» [20, с. 361].

К. Левицький був багатолітнім лідером найвпливовішої і наймасовішої західноукраїнської партії – Української національно-демократичної (далі – УНДП), від якої неодноразово його обирали послом до Галицького крайового сейму та австрійського парламенту. Він брав активну участь у культурно-освітньому і кооперативному житті Галичини, що мало на меті захистити національно-культурні та економічні права українського населення під чужоземною владою. Зокрема, за заслуги на ниві просвітництва його обирали почесним членом Наукового товариства ім. Шевченка і «Просвіти», понад чотири десятиліття він очолював «Крайовий союз кредитовий» (пізніше – Центробанк), був першим президентом «Крайового союзу ревізійного», головою «Союзу українських адвокатів» (з 1926 р.), мав чималі здобутки на науковій ниві, а його праця «Історія політичної думки галицьких українців 1848–1914. На підставі споминів» відомий сучасний дослідник австрійського періоду Ігор Чорновол вважає «досі найкращою підручною працею з історії українського руху в Галичині...» [18, с. 13].

Народився Кость Левицький 18 листопада 1859 р. в містечку Тисмениці Товмацького (Тлумацького) повіту Станиславівського воєводства в сім'ї священика. Вже в дитячому віці він проявив здібності до навчання. Після закінчення Тисменицької школи в 1869 р. вступив до гімназії в Станиславові, а восени 1878 р. – до Львівського університету на правничий (юридичний) факультет. Студентські роки стали для К. Левицького часом не тільки фахового становлення, а й активного залучення до громадської діяльності. В університеті українські студенти становили тоді виразну меншість, але в умовах конституційних свобод, запроваджених в Австрійській імперії в 1860–х рр., вони розгорнули активну боротьбу проти полонізації, за національні права. К. Левицький, ще навчаючись у гімназії, вступив до місцевої народовської громади, де отримав основи національного виховання та організаційні навички. Будучи студентом, він на початку 1880 р. став членом народовського товариства «Дружній лихвар» (пізніше – «Академічне братство»), де доволі швидко висунувся на провідні позиції. Зокрема, його обрали від Товариства на перше віче українських студентів під австрійською короною, що відбулося 17 вересня 1880 р. в Коломиї. Наприкінці 1881 р. К. Левицький очолив новостворений «Кружок правників», що розгорнув

активну діяльність серед молодих українських юристів, яким допомагав здобувати фахову освіту шляхом читання рефератів, організації наукових дискусій, формування власної бібліотеки тощо [3, с. 8, 10, 13, 14, 15]. Отже, ще на студентській ниві К. Левицький заявив про себе як перспективний громадсько-політичний діяч, що обстоював національні інтереси в різних сферах суспільного життя.

Після закінчення навчання у Львівському університеті 1882 р. К. Левицький зайнявся адвокатською практикою, де досягнув чималих успіхів. Так, він невдовзі відкрив адвокатську контору у Львові, виступав захисником на багатьох резонансних судових процесах. К. Левицький як юрист органічно поєднував свої фахові інтереси з активною участю в громадському житті, що в останні два десятиліття XIX ст. пройшло під знаком перетворення Галичини на «П'ємонт України», піднесення сили українського руху і загострення на цьому тлі українсько-польських суперечностей [2, с. 42, 43, 44]. Попри численні заслуги на науковій, культурно-просвітній та економічній ниві К. Левицький увійшов в українську історію передусім як політичний діяч. Він належав до вузького кола найвпливовіших українських політиків кінця XIX – першої третини XX ст.

Заслугою К. Левицького стала активізація діяльності народовців, що в 1880-х рр. вступили на шлях усамостійнення в політичному житті. Він виступив одним з ініціаторів утворення в 1885 р. першого народовського політичного товариства «Народна рада», що підвело ризик під періодом монополії в галицькій політиці русофілів (москвофілів) та їх товариства «Русская рада». Він увійшов до складу «провізоричного виділу» Товариства, виконував обов'язки секретаря. «Народна рада» домагалася рівноправності галицьких русинів-українців з іншими народами Австро-Угорщини, визнавала національну єдність усього українського народу по обидва боки Збруча. Народовці обстоювали прозахідну орієнтацію України, вважаючи своїм головним завданням інтелектуально-духовне відокремлення від Росії [5, с. 127, 128].

Керівництво «Народної ради» наважилося розірвати союз із русофілами, з їх панрусською орієнтацією, що наприкінці 1880-х рр. став головним гальмом для розвитку народовського руху. К. Левицький належав до вузького кола осіб, які брали безпосередню участь у таємних переговорах із поляками, що завершилися укладенням польсько-української угоди, відомої в історії як «нова ера» (1890–1894 рр.) [18, с. 201, 202; 20, с. 97]. Попри суперечливі оцінки «новоєрівської» політики в історичній літературі не підлягає сумніву, що вона стала переломною подією в розвитку національного руху в Галичині, дала поштовх формуванню новітніх українських політичних подій, кристалізації ідеї політичної самостійності й соборності України. Водночас русофіли остаточно втратили свої позиції, а центр загальноукраїнського національного руху перемістився в Галичину.

Однак угодовська акція не виправдала сподівань К. Левицького, який наприкінці XIX ст. приділив свою увагу партійно-політичній діяльності, став одним із засновників і лідерів УНДП, яку було створено в грудні 1899 р. за участі народоців. К. Левицький був серед авторів програми УНДП, що ґрунтувалася на національно-демократичних, ліберально-центристських принципах. У ній, зокрема, говорилося, що «остаточною метою наших народних змагань є дійти до того, щоби цілий українсько-руський нарід здобув собі культурну, економічну і політичну самостійність та з'єднався з часом в одноцільний національний організм...» [19, с. 57].

Від самого утворення УНДП К. Левицький працював у керівних органах партії, входив до тіснішого Народного комітету, обраного з'їздом, зокрема став секретарем новоствореної УНДП (перший голова – Ю. Романчук) [17, с. 122, 123]. Українські націонал-демократи, що діяли в руслі традицій «Народної ради», за короткий проміжок часу згуртували навколо себе провідні інтелектуальні сили серед галичан – світської інтелігенції, духівництва, міщан і селян. Націонал-демократія залишалася найвпливовішою українською партією Галичини, з якою впродовж 19-ти років була тісно пов'язана політична кар'єра К. Левицького. Вже на початку XX ст. К. Левицький, офіційно будучи заступником голови Народного комітету УНДП у Львові, фактично керував діяльністю партії, бо його голова Юліан Романчук як депутат австрійського парламенту зосередив основні зусилля на парламентській діяльності, залишався переважно у Відні. К. Левицький підписував більшість об'їзників Народного комітету до місцевих осередків і діячів УНДП. У грудні 1905 р. К. Левицького було обрано головою Народного комітету УНДП, на цій посаді він перебував до січня 1919 р., коли партія змінила назву на Українську народно-трудова партію, що ухвалила нову програму [4, с. 22, 25].

Отже, майже півтора десятиліття очолювана К. Левицьким УНДП була «монопольною» українською партією в Галичині, брала активну участь у національно-визвольному русі, в центрі якого стояли питання демократизації виборчого права та боротьби за український університет у Львові. Орієнтуючись на Відень, націонал-демократи вбачали в тодішній імперії джерело легітимності для майбутньої української держави [14, с. 494, 495]. Завдяки особистим якостям, працездатності, організаторському талантові та юридичній освіті К. Левицький швидко утвердив свої позиції в керівних органах, здобув авторитет у суспільстві. Свідченням цього стало обрання К. Левицького до австрійського парламенту в травні 1907 р. на виборчому окрузі № 66 (Бережани–Рогатин–Болехів–Журавно). Депутатом парламенту він був упродовж 1907–1918 рр., причому на парламентських виборах 1911 р. переміг по тому ж виборчому округу, що є свідченням довіри до нього виборців та авторитету в суспільному житті [11, с. 146, 147].

К. Левицький брав активну участь у діяльності Українського парламентського клубу, а в лютому 1910 р. очолив фракцію українських депутатів. На парламентській арені він порушував широкий спектр проблем, що стосувалися захисту культурно-освітніх, політичних та соціально-економічних прав українського населення, зокрема виступав за податкові пільги для бідніших верств, вживання української мови в адміністрації та судочинстві, рівноправне трактування українців і поляків у Львівському університеті тощо. Зусилля К. Левицького були спрямовані на зростання політичного впливу українців у державі, залучення важелів державної політики до розв'язання українсько-польського конфлікту. Як голова українського парламентського представництва він особисто вів переговори з політичних питань з австрійськими прем'єр-міністрами і цісарем [3, с. 26, 27, 28].

Водночас К. Левицького в лютому 1908 р. обрано послом до Галицького крайового сейму – представницько-законодавчого органу, компетенція якого охоплювала місцеві справи. Він балотувався до сейму з Рогатинського повіту, де здобув переконливу перемогу, набравши більш як удвічі більше голосів від свого основного конкурента. К. Левицького разом з радикалом І. Макухом було обрано заступниками голови Українського сеймового клубу, який очолив націонал-демократ Є. Олесницький. Як фаховий юрист і впливовий український політик К. Левицький відразу зайняв одне з чільних місць в українській сеймовій репрезентації, а в 1910 р. його обрано її головою [3, с. 27, 28].

Українські послы виступали за національну рівноправність із поляками, проти небажання польської сторони йти на поступки українцям. Про гостроту боротьби свідчить хоча б той факт, що під керівництвом К. Левицького українське представництво в Галицькому сеймі в 1910–1913 рр. вдавалося до голосної обструкції задля негайного ухвалення сеймової виборчої реформи. К. Левицький був головною дійовою особою з українського боку на всіх переговорах між поляками, українцями та австрійським урядом щодо узгодження засад виборчої реформи до сейму, що давала б кращі можливості для захисту національних прав українців [8, с. 111, 112]. Однак втіленням реформаторських зусиль у життя перешкодила Перша світова війна.

Окремою сторінкою в біографії К. Левицького була видавнича і публіцистична діяльність. Так, він упродовж багатьох років активно співпрацював з редакціями часописів національно-демократичного спрямування в Галичині «Свобода» і «Діло», що призначалися для широких верств населення, утверджували українську національну ідею, був одним із засновників і видавців (до 1900 р. – редактором) журналу на правову тематику «Часопись правнича». Серед напрямків видавничої діяльності К. Левицького були написання і публікація популярних брошур для народу на суспільно-політичну й економічну проблематику, що здебільшого виходили в серії

видань товариства «Просвіта». К. Левицький брав участь у виданні «Записок НТШ» у Львові, керував правничим відділом історично-філософської секції НТШ [6, с. 13]. Крім того, він зробив особливий внесок в активізацію господарсько-економічного життя українського народу, усвідомлював необхідність поліпшення соціального становища народних мас через просвітницьку діяльність, розвиток кооперації тощо [3, с. 18, 20].

Отже, зосередження в руках К. Левицького напередодні війни керівних ролей у проводі найвпливовішої партії в краї – УНДП, українському парламентському і сеймовому представництвах свідчило про перетворення його на одноособового лідера галицько-української політики. Підтвердженням цього стало обрання К. Левицького головою міжпартійної організації галицьких українців – Головної української ради (ГУР), яку було створено на початку війни в серпні 1914 р. Після розширення свого складу ГУР було реорганізовано в травні 1915 р. в Загальну українську раду, характер діяльності якої визначався як «загальної національно-політичної репрезентації українського народу». Керівником цієї організації, яка на світовому рівні представляла не лише Галичину, а й усю Україну, став знову-таки К. Левицький [7, с. 108, 110].

К. Левицький, як і абсолютна більшість галицько-українських лідерів, виступав за створення незалежної Української держави на території Російської імперії, а на українських землях під Австро-Угорщиною – автономії, відокремлення східної, української Галичини від західної, польської. Однак проголошення урядами Австро-Угорщини і Німеччини в листопаді 1916 р. наміру створити Польське королівство на землях, забраних від Російської імперії, поклато край надіям на мирне розв'язання питання автономії Східної Галичини, призвело до відставки самого К. Левицького з посади голови Українського парламентського клубу. Керівництво парламентською фракцією перейшло до Євгена Петрушевича, в майбутньому президента Західноукраїнської Народної Республіки (ЗУНР) [11, с. 149].

Водночас К. Левицький залишився головою УНДП і з кінця літа 1918 р. розгорнув активну підготовчу роботу із захоплення українцями влади в Східній Галичині. Від імені Української Національної Ради (УНРади), створеної 18 жовтня 1918 р. у Львові як представницького органу українського населення в Габсбурзькій монархії за участі політичних і церковних лідерів, він брав участь у переговорах з австрійським намісником Галичини про перейняття влади. К. Левицький був одним із головних натхненників, організаторів і керівників Листопадового 1918 р. повстання у Львові та в краї. І це при тому, що переломні суспільні події збіглися з особистою трагедією, смертю його єдиної дочки Стефанії, яка померла 29 жовтня після ускладнення на грип і яку поховали 1 листопада. Після похорону того ж дня він на чолі делегації УНРади прибув до резиденції галицького намісника, де прийняв від нього зречення

від влади. Новопроголошена держава отримала назву ЗУНР, а її уряд – Державний секретаріат очолив сам К. Левицький [3, с. 44; 12, с. 43].

Однак перебування К. Левицького в уряді ЗУНР було недовге. Він підписав 1 грудня 1918 р. попередній договір про злуку ЗУНР з Українською Народною Республікою, що заклав основи для майбутнього Акта соборності в Києві 22 січня 1919 р. Але до нового уряду, сформованого після перенесення столиці ЗУНР до Станиславова на початку 1919 р., К. Левицький не ввійшов. Деякий час він проживав у Станиславові, Кам'янці-Подільському, після польської окупації ЗУНР переїхав до Відня, де попри розбіжності з Є. Петрушевичем поставив вище справи громадські й державні над особистими інтересами, увійшов до закордонного уряду західноукраїнської держави. На посаді уповноваженого секретаря закордонних справ він доклав чимало зусиль до відновлення незалежності ЗУНР дипломатичним шляхом. Так, за його участі уряд ЗУНР розробив і запропонував Лізі Націй у квітні 1921 р. проект «Основ державного устрою Галицької Республіки», що передбачав утворення Галицької Республіки як незалежної держави з республіканським ладом (більшість території України на той час було окуповано більшовицькою Росією). Однак держави Заходу навіть не розглядали цього проекту, визнавши польську окупацію Галичини рішенням Ради послів від 14 березня 1923 р. [4, с. 73, 76].

Ця ухвала зробила безцільною подальшу діяльність еміграційного уряду ЗУНР у Відні. К. Левицький очолив новостворену Ліквідаційну комісію, що мала довершити справу щодо ліквідації урядових представництв і місій за кордоном. Отже, К. Левицькому довелося стояти не лише біля витоків утворення ЗУНР, а й брати безпосередню участь у завершенні діяльності молодой держави в міжнародно-правовому аспекті. На початку 1924 р. К. Левицький у 65-літньому віці вирішив остаточно розірвати з політичною діяльністю і зайнявся написанням науково-публіцистичних праць з історії українського національно-визвольного руху другої половини XIX – першої чверті XX ст. [9; 10 та ін.] Він намагався зрозуміти і пояснити прийдешнім поколінням причини поразки Української революції. Для сучасних дослідників надзвичайно цінні його історичні розвідки «Історія політичної думки галицьких українців 1848–1914» (Львів, 1926), «Історія визвольних змагань галицьких українців 1914–1918» (Львів, 1928–1929), «Берестейський мир» (Львів, 1930), «Великий зрив» (Львів, 1931), «Українські політики. Сильвети наших давніх послів і політичних діячів» (у двох частинах, Львів, 1936–1937) та ін. [11, с. 154, 155].

Переїхавши в середині 1925 р., з Відня до Львова К. Левицький, зважаючи на свій вік і майже шестилітню відсутність у краї, відмовився вступити до відновленої партії націонал-демократів – Українського національно-демократичного об'єднання. Він відійшов від політичної діяльності, але

продовжував співпрацювати з українськими громадськими організаціями – «Просвітою», «Союзом українських адвокатів», кооперативними спілками та ін. З початком Другої світової війни, після встановлення на Західній Україні радянської влади, К. Левицького в кінці 1939 р. було заарештовано. Протягом майже двох років він перебував в ув'язненні в Москві, але якимось чином йому пощастило вийти на волю, мабуть, з огляду на поважний вік (понад 80 років). Невдовзі після повернення К. Левицького до Львова в 1941 р. почалася радянсько-німецька війна, в якій старий політик сподівався на прихильність фашистської Німеччини до українського питання. Він увійшов до новоствореної Ради старійшин, яку в кінці липня 1941 р. було реформовано в Українську Національну Раду. К. Левицький разом з митрополитом А. Шептицьким як два найавторитетніші українські діячі стали на чолі УНРади, завданням якої був захист національних інтересів місцевого населення під німецькою окупацією. Однак через кілька місяців, 12 листопада 1941 р., він помер. Похорон К. Левицького 16 листопада перетворився на національну маніфестацію. Показово, що віддати останню шану видатному громадському діячеві прийшли тисячі людей, тільки священників було 50 і три єпископи. Це було загальнонародне визнання великого внеску К. Левицького в національно-визвольну боротьбу, внеску, про який ми як велика європейська нація, що здобула свою державність, не маємо права забувати. Поховали його на Янівському цвинтарі у Львові біля могили генерала, командуючого УГА М. Тарнавського [4, с. 88, 89, 91, 92]. Можна погодитися з твердженням професора Ігоря Андрухів, який усе життя і діяльність К. Левицького коротко охарактеризував словами з поеми І. Франка «Мойсей»:

*Все, що мав у життю, він віддав
Для одної ідеї,
І горів, і яснів, і страждав,
І трудився для неї* [3, с. 60, 61].

1. Андрусяк Т. Кость Левицький – адвокат, вчений, політик / Т. Андрусяк // Республіканець. – Львів, 1993. – № 7–8. – С. 70–78.
2. Андрухів І. Українські правники у національному відродженні Галичини: 1848–1939 рр. / Ігор Андрухів, Петро Арсенич. – Івано-Франківськ, 1996. – 80 с.
3. Андрухів І. Кость Левицький: сторінки життя / Ігор Андрухів. – Івано-Франківськ, 1995. – 64 с.
4. Андрухів І. Кость Левицький: політик, громадський діяч, правник (1859–1941) / І. Андрухів, С. Сворах, В. Ковалик. – Надвірна, 2009. – 104 с.
5. Аркуша О. Український національно-політичний рух у Галичині наприкінці 80-х рр. ХІХ ст. / О. Аркуша // Україна: культурна спадщина, національна свідомість, державність. – Львів, 1997. – Вип. 3–4. – С. 118–139.
6. Василик І. Громадсько-політична діяльність Костя Левицького (остання чверть ХІХ ст. – 1918 р.) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. іст. наук : спец. 07.00.01 «Історія України» / І. Василик. – Львів, 2007. – 23 с.

7. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної української нації ХІХ–ХХ ст. / Я. Грицак. – К., 1996. – 360 с.

8. Кугутяк М. Галичина: сторінки історії / Микола Кугутяк. – Івано-Франківськ, 1993. – 200 с.

9. Левицький І. Історія політичної думки галицьких українців 1848–1914. На підставі споминів / І. Левицький. – Львів, 1926. – 736 с.+Х с

10. Левицький К. Українські політики. Сильвети наших давніх послів і політичних діячів : у 2 ч. / Кость Левицький. – Львів, 1936. – Ч. I. – 140 с. ; 1937. – Ч. II. – 109 с.

11. Литвин М. Кость Левицький / М. Литвин, К. Науменко // Західно-Українська Народна Республіка. 1918–1923. Уряди. Постаті / гол. ред. ради Я. Ісаєвич. – Львів, 2009.

12. Лозинський М. Галичина: 1918–1920 / М. Лозинський. – Нью-Йорк, 1970. – 228 с.

13. Макарчук С. Українська республіка галичан / С. Макарчук. – Львів, 1997. – 192 с.

14. Мудрий М. Національно-політичні орієнтації в українському суспільстві Галичини австрійського періоду у висвітленні сучасної історіографії / М. Мудрий // Вісник Львівського університету. Серія : Історична. – Львів, 2002. – Вип. 37, ч. 1. – С. 465–500.

15. Райківський І. Кость Левицький – видатний український діяч / Ігор Райківський // Історія України. – К., 2012. – № 9–10, березень. – С. 24–28.

16. Райківський І. Одноосібний лідер галицької демократії / Ігор Райківський // Галичина. – 2010. – 18 лютого. – С. 14.

17. Расевич В. Виникнення та організаційні основи Української національно-демократичної партії / В. Расевич // Вісник Львівського університету. Серія : Історична. – Львів, 1999. – Вип. 32. – С. 119–130.

18. Чорновол І. Українська фракція Галицького крайового сейму 1861–1901 рр. / І. Чорновол. – Львів, 2002. – 288 с.

19. Українська суспільно-політична думка в 20 столітті : Документи і матеріали / упор. Т. Гунчак і Р. Сольчаник. – [Б.м.] : Сучасність, 1983. – Т. I. – 510 с.

20. Франко І. Нарис історії українсько-руської літератури до 1890 р. / І. Франко // Франко І. Зібрання творів : у 50 т. / Іван Франко. – К., 1984. – Т. 41. – С. 194–470.

21. Янишин Б. Народовці на рубежі 70–80-х рр. ХІХ ст.: творення нової моделі політичної культури / Б. Янишин // Український історичний журнал. – 2001. – № 6. – С. 86–100.

The article highlights the life and work of prominent Ukrainian Worker Kostya Levitsky, who was born Tysmenytsia, held in the first years of life, attended the local school. K. Levitskyi went down in history as a surprisingly versatile personality, has taken a leading position in Western national movement of the late XIX - first decades of the twentieth century. By profession a lawyer, he wrote in his declining age range of fundamental scientific and journalistic publications on the history of the Ukrainian national liberation movement that has not lost its relevance to today.

Key words: K. Levitsky, national-democracy leader, the party leader, the national movement.